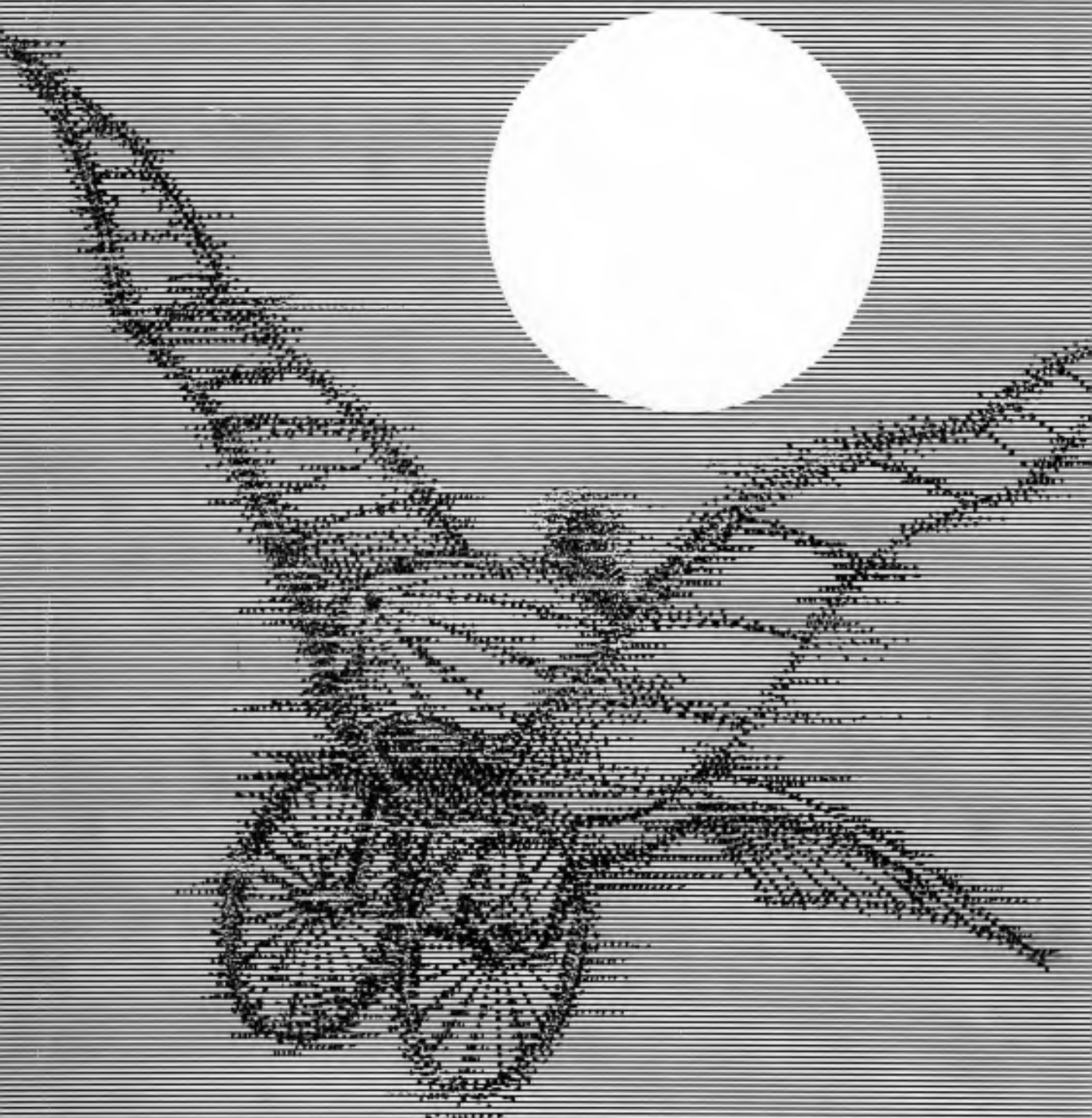
POUTNÍK

ZPRAVODAJ KLUBU JULESE VERNEA · PRAHA

P O U T N Í K

ZPRAVODAJ KLUBU JULESE VERNEA PRAHA

č. 1

O B S A H

Čtenářům!	str.	2
Přehled činnosti sfk Julese Vernea za únor 1985 - únor 1986	str.	2
Neznámé knihy české science-fiction	str.	6
František Běhounek: Swansonova výprava	str.	6
Robert Edwin Howard - životopis	str.	10
John Wyndham: Midwichské kukačky	str.	14
William Tenn: Bernie coby Faust	str.	20

Zpravodaj Poutník vydává sfk Julese Vernea, ve spolupráci se sfk Praha 10 při MO SSM Malešice SNF a sfk Time Machine při KK ČSV SSM VŠCHT Praha. Vychází jako neperiodický účelový informační materiál.

Příspěvky nečlenů sfk JV budou uváděny titulkem "Host".

Adresa klubu: Miroslav Martan, Počátecká 12, 140 00 Praha 4

Uzávěrka 20.2.1986

Neprodejné. Určeno pro vnitřní potřebu.

Čtenářům !

V únoru 1985 zahájil v Praze činnost sfk Julese Vernea, spolupracující se sfk Praha 10 při MO SSM Malešice SNF. Klub se orientuje na seznámení se s díly světové tvorby sci-fi a na její teoretickou, estetickou a uměleckou stránku. Dále se věnujeme té části literatury sci-fi, která je u nás v podstatě neznámá, tj. Fantasy a Sword and Sorcery (meč a magie). Podstatná část činnosti klubu je zaměřena na dějiny literatury sci-fi, zejména na stará a starší česká a slovenská díla.

V našem zpravodaji Poutník Vás hodláme seznamovat s výsledky činnosti našeho klubu. Rádi uveřejníme i příspěvky těch, kteří budou ochotni hostovat na jeho stránkách.

Jsme přesvědčeni, že vyjadřujeme přání naše i našich čtenářů, když si přejeme, aby naše Země, loď plující vesmírem, stejně statečně vzdorovala všem překážkám a úspěšně plula ke vzdáleným cílům naší budoucnosti, tak jako plul na své brigové goeletě Poutník, patnáctiletý kapitán Dick Sand. Přejeme si, aby na své plavbě nekonečným vesmírem museli lidé bojovat jen s nepřátelskými silami přírody, a ne mezi sebou; aby si všichni pozemšťané konečně uvědomili, že jsou spolu na palubě jedné lodi.

Redakce

PŘEHLED ČINNOSTI sfk Julese Vernea Praha za únor 1985 - únor 1986

8.2.1985	Organizační záležitosti Překlad - J. W. Campbell jun.: Obluda z vesmíru (Věc) Diskuse - Plány další činnosti
25.2.1985	Překlad - Harlan Elisson: Vyvržení Diskuse o knize O. Neffa: Jádro pudla Příprava pořadu Conan

11.3.1985 Překlad - P. Anderson: Tanečnice z Atlantidy (recenze s ukázkami)
Archiv - Clifford D. Simak: Poodlí noc
Diskuse - Putování v čase

27.3.1985 Překlad - Larry Niven: Do středu galaxie
Překlad - Damon Knight: Hodnota sci-fi
Diskuse - O staré české sci-fi a její historii
Informace - Kluby SF a jejich časopisy, Parcon 85

9.4.1985 Překlad - John Wyndham: Midwichské kukačky (podrobná recenze)
Překlad - George Turner: Sci-fi jakožto literatura
Diskuse - Otázky "Fantasy" a "Sword and Sorcery" jakožto sci-fi

15.5.1985 Informace - Parcon 85 a zasedání rady sfk Praha 10 z 12.4.1985
Překlad - Larry Niven: Blátošlap
Překlad - Alfred Bester: Květovaný nočník
Diskuse - Humor ve sci-fi literatuře a filmu

29.5.1985 Informace - Zasedání rady sfk Praha 10 z 21.5.1985
Vlastní tvorba: Bitva, kterou máme rádi (historická studie podle J. Vernea)
Diskuse - Otázky vlastní tvorby a česká sci-fi všeobecně

12.6.1985 Překlad - Robert Sheckley: Vyhražené území
Host - Přednáška o díle K. Saudka - s diapozitivy
Diskuse - Nové knihy a filmy sci-fi

20.6.1985 Program pro pražské sfk v Polské 2:
Bitva, kterou máme rádi (historická studie podle J. Vernea)

24.6.1985 Překlad - John Campbell jun.: Sebevražda
Překlad - William Tenn: Bernie coby Faust
Diskuse - Příprava vlastního časopisu

17.7.1985 Překlad - Robert Sheckley: Diplomatická imunita
Překlad - Životopis: Larry Niven
Archiv - A. Clarke: Kontrašpionáž
Diskuse - Příprava vlastního časopisu Poutník č 1 a č.2

4.9.1985 Překlad - Clifford D. Simak: Zlatí brouci
Pořad Conan I
Vlastní tvorba - Meč a magie - všeobecný úvod
Překlad - Robert E. Howard: Nemedijské kroniky I
Překlad - Lin Cartier a L. Sprague de Camp: Mrtvá legie

18.9.1985 Informace - Výstava v ÚKDŽ a MINICON 85
Host - Překlad - Sam J. Lundwall: Science-fiction, o čem to vlastně je (recenze s ukázkami)
Překlad - Andrew M. Stephenson: Velký ničitel
Diskuse - Co to je vlastně "Fantasy"?

2.10.1985 Pořad Conan II
Překlad - Lin Cartier a L. Sprague de Camp: Věc v kryptě
Překlad - Robert E. Howard: Věž slona
Diskuse - Howard a Conan - všeobecný přehled

16.10.1985 Host - Chrononauti (přednáška o putování v čase)
Diskuse - Cesty časem - všeobecný přehled

30.10.1985 Informace - Minicon 85 a seminář o fanzinech, Mšec 4.-6.10.1985
Překlad - Theodor Sturgeon: Killdozer
Diskuse - Příprava zpravodaje Poutník č. 3 a č. 4

13.11.1985 Informace - Článek Záhadný pacient profesora Stuchlíka v T 11/85 (tvorba umělých jazyků)
Překlad - Brien Cleeve: Ďábel a demokracie
Překlad - Tolkien: Pán prstenu (podrobná recenze)
Překlad - Gracie Fay Ellewoodová: Frodo jako Kristus
Diskuse - Tolkien a jeho dílo

16.11.1985 Videopromítání pro členy klubu - Pán prstenu

17.11.1985 Videopromítání pro děti členů klubu - Válka hvězd 2

27.11.1985 Informace - Pražské sfk, Mikrocon a Šumperk 85
Překlad - William Tenn: Projekt "Brooklyn"
Diskuse - Otázky cest časem

13.12.1985 Vánoční posezení členů klubu

14.12.1985 Videopromítání pro děti členů klubu - Grotesky

8.1.1986 Informace - Pražské kluby sfk - OK a jejich činnost
Host - Překlad: Čínská a japonská SF
Překlad - Ch. E. Fritch: Bloodmobile
Diskuse - Čínská a světová SF

22.1.1986 Informace - Schůze pražských klubů OK 20.1.1986 a Parcon 86
Pořad Conan III
Překlad - Robert E. Howard: Dcera pána Mrazu
Vlastní tvorba - povídka: Prkno
Překlad - John Wyndham: Těsně v patách
Diskuse - Parcon, Minicon, Mikrocon

5.2.1986 Informace - Programy pražských sfk a nové knihy SF
Pořad Conan IV
Překlad - Robert E. Howard: Zamboulské steny
Host: recenze - Philip Jose Farmer: Svět řeky

NEZNÁMÉ KNIHY ČESKÉ SCIENCE-FICTION

Známý odborník a popularizátor sci-fi Ondřej Neff vydal v roce 1981 knihu komentářů k české literární fantastice Něco je jinak. Vzniklo tak průkopnické dílo, v němž se autor pokusil zmapovat dosud neznámý svět české fantastické literatury. Je samozřejmé, že při tak velkém rozsahu sledované oblasti se mu nepodařilo objevit všechna díla sci-fi známých i neznámých autorů. V této rubrice chceme zveřejňovat recenze knih sci-fi, o nichž O. Neff nepsal. Má sloužit jako doplněk knihy Něco je jinak, která se už stala nepostradatelnou příručkou každého zájemce o science-fiction. Zaměříme se hlavně na knihy a povídky sci-fi, které vycházely do roku 1950.

Slovo "české" v titulu této rubriky neznamená diskriminaci, rádi jej doplníme o "a slovenské science fiction". Bohužel, v knihovně žádného člena našeho klubu se podobná kniha nevyskytuje. Prosíme naše čtenáře, aby nás upozornili na dosud neznámá díla české a slovenské sci-fi, abychom o nich mohli na tomto místě napsat.

František Běhounek: SWANSONOVA VÝPRAVA

(Román pro mládež)

Obálka a ilustrace Václav Junk.

Knihu vydal nakladatel Alois Hynek v r. 1949
nákladem 5.500 výtisků.

Dne 30.6.1940 muselo nouzově přistát v pohoří Ruwenzori na hranicích Ugandy a Belgického Konga čtyřmotorové letadlo britského letectva Andromeda. Vezlo vojenskou misi, která měla spolupracovat s guvernérem Belgického Konga po dobytí Belgie Německem. Její členové našli po přistání krásné smaltně černé kameny, které upoutaly jejich pozornost. Po opravě letadla pokračovali v letu za svým cílem.

Román pokračuje osudy české rodiny Bartošových, kteří žili v době války v Íránu. Bartoš sám při práci ve prospěch vojenského úsilí spojenců zahynul. Malý Vašík zůstal jen s matkou a sestrou Jitkou. V Íránu chodil do školy, prožíval různá dobrodružství, např. při vstupu do mešity se téměř stal obětí lynčování rozzuřeného davu mohamedánů. Po válce se jako čtrnáctiletý vrací i s rodinou do Evropy, avšak jejich loď v Indickém oceánu narazí na minu. Celá posádka i cestující se zachrání, pouze Vašek uvázne s mladým Arabem Selimem v podpalubí. Loď se naštěstí nepotopí a pluje dál po hladině jako vrak. Mladé trosečníky trápí hlad a žízeň, dokud je nezachrání britský křižník Dido, který veze výpravu vedenou majorem Swansonem, bývalým účastníkem letu Andromedy. Časem se totiž ukázalo, že ty černé kameny jsou smolinec, a tato výprava ho měla nalézt a zpřístupnit k těžbě.

Vašek se spřátelí s členy Swansonovy výpravy. S pomocí Selima, který se díky tomu, že je výborný střelec, stal členem výpravy, se dostane do jednoho letadla expedice jako černý pasažér. Dvě letadla se 6 Brity a 15 svahilskými vojáky askary odletí do hor Ruwenzori, kde už dříve přistála dvě letadla se ženisty, kteří výbušninami upravili startovací plochu. Přistání těchto letadel na neupravenou plochu bylo krkolomné, ale úspěšné. Ačkoliv přistávací plocha byla potom upravena, bylo i přistání obou Swansonových letadel dobrodružné, ale bez nehody.

Výprava se hned vydá na cestu. Vašek, který se tajně vyplížil z letadla, je sleduje podle značek, které mu nechává Selim. Vašek se v lese setkává se vším možným, od kobry až po slona a buvola. Jen v poslední chvíli se vyhne útoku gorily, ale přitom zabloudí Během svého dalšího putování zachrání z lovecké jámy trpaslíka Dinžiho, který se stane jeho kamarádem a ochráncem. Po potyčkách s divou zvěří se dostanou až ke Kouřové hoře, kde však padnou do zajetí černošských válečníků z kmene Batusiů.

Mezitím Swansonova výprava úspěšně postupuje k sopce Kouřová hora, která se stává jejich cílem, neboť ona byla zdrojem smolince nalezeného při přistání v roce 1940. Byl vychrlen někdy dávno při velmi silném sopečném výbuchu. Cestou se i oni setkávají s gorilou, kterou Selim zastřelí, aby zachránil přírodopisce Evingto-

na. Jako odměnu si vyžádá, aby vzali do výpravy Vaška, o němž si myslí, že je stále tajně sleduje. Swanson je rozzlobený, ale fyzik Dick Burton, který se už na křižníku s Vaškem spřátelil, se přimluví a část výpravy pak jde Vaška hledat. Protože ho nenašli, museli pokračovat v cestě bez něj. Po těžkém přechodu přes hory se dostali do údolí, kde rostly obrovské plavůně a přesličky. Následují scény známé už čtenářům z Plutonie a Ztraceného světa. Kromě ještěrů se setkávají i se supergorilou typu King-Kong. Protože v údolí působí zhoubné záření ze smolince, jsou průzkumníci svědky strašidelných mutací.

Román pokračuje popisem setkání Vaška a Dinžiho s černošskými válečníky. S pomocí tlumočníka-míšence se s nimi domluví, ale zůstávají jejich zajatci; dovědí se, že jsou na stopě železných ptáků, kteří unášejí jejich bratry. Během nočního odpočinku Dinži zabije stráž a oba uprchnou. Dostanou se až k úpatí hory, kde dírou ve skále slyší členy výpravy, kteří padli do zajetí. Přemohli je díky "kráčejícím balvanům" a plynovým granátům Němci v uniformách s hákovými kříži.

Jsou vězněni v sopce, kde je vybudováno celé podzemní město, v jehož chodbách jezdí samohybné vozíky. Po krátkém pobytu ve vězení je vyslýchá generál SS a s ním i známý německý vědec zabývající se atomovou energií, profesor Steinfeld, který v roce 1940 záhadně zmizel. V podzemním městě se také setkají s osobou, o níž až do konce knihy vedou spor, zda je to Adolf Hitler nebo jeho dvojník. Profesor Steinfeld je vezme na obligátní exkursi uranového dolu. Jedou vozidlem poháněným atomovou energií, vrata se jim otevírají neviditelnými paprsky. K prohlídce dolu použijí "chodící balvany", což jsou vlastně kovová vozidla vejčitého tvaru, pohybující se na kovových pásech, chráněná pancířem před vražedným zářením. Dovědí se též, že smolincové pohoří objevili Němci už koncem první světové války a od roku 1940 tam nacisté začali budovat podzemní město a těžit smolinec. V dole pracují černoši. Hlídají je dozorci v pancéřových vozidlech a popohánějí je proudem jemného písku a vody pod velkým tlakem. Černoši umírají na následky záření a pracovní síly jsou doplňovány organizováním únosů za použití letadel. V dalším ději následuje popis výroby kovového uranu, atomových strojů, těžké vody, jejíž přírodní zdroj našli přímo v sopce, a popis výroby plutonia, jemuž Němci říkají hitlerium.

Nacisté mají v úmyslu použít zajatce jako rukojmí a žádají propuštění nacistických vůdců, souzených v té době před mezinárodním tribunálem v Norimberku. Pro výstrahu vystřelí raketu do Atlantického oceánu. Místo atomové nálože použijí radioaktivní plyn, který se rozptýlí okamžitě do velikého prostoru a každý, kdo jej vdechne, podlehne zářivé smrti. Následuje ještě popis dálkových raket vycházejících z principu V-2. Britská vláda se však touto akcí nedá zastrašit a prohlásí: "... jsme přesvědčeni, že žádný britský příslušník by se nesnížil k podobnému nečestnému vykoupení vlastního života." Po této zprávě jsou zajatci odsouzeni k smrti.

V poslední chvíli se k nim na laně spustí Vašek a s jeho pomocí se dostanou z vězení. Na útěku ještě Dick Burton poškodí atomové stroje tím, že z nich odstraní kadmiové tyče. S pomocí Swansonových askarů, kteří jako zajatci pracovali v uranovém dole, se zmocnili pancéřových vozíků. A tak s pomocí batusijských bojovníků, bývalých věznitelů Vaška, kteří zároveň útočili na důl, aby vysvobodili své soukmenovce, se jim podaří prostříleť se z hory ven. Uniknou dost daleko do bezpečí, dříve než vybouchnou atomové stroje, které zničí nejen celou sopku, ale i uranovou kotlinu a pochovají nacisty i s jejich führerem. Výzkumníci zánik kotliny vítají, neboť smolinec by jenom poskytoval materiál na nové vraždění lidstva. "Čert vzal atomovou energii, tolik set let jsme žili bez ní a bylo nám lépe!"

Román končí odchodem Vaška do Evropy. Těší se na setkání s matkou a Jitkou, které se po potopení lodi na záchranných člunech dostaly do bezpečí a potom dále domů do Československa.

Kniha je určena mládeži a ve své době určitě upoutala mladé čtenáře. Má dobrý dobrodružný děj a některé scény plně napětí se autorovi skutečně vydařily. Postavy však jsou popsány jen schematicky. Román je přeplněn historickými, zeměpisnými a přírodopisnými údaji. Hemží se to v něm popisy všeho možného, co často nemá nic společného s dějem, od lodních děl, radarů, kosmického záření, fyzikálních údajů, afrických cestovatelů až po podrobnosti, že za první světové války dostalo z 1,5 mil. britských vojáků řád Viktoriina kříže jen 487 mužů. Běhounek si neodpustil monology typu:

"Víte, co je jedna atmosféra? Tlak, jaký má vzduch, který dýcháme, anebo jaký působí na svou základnu sloup vody deset metrů vysoký."

Ve své další tvorbě pokračuje Běhounek v poučovatelské, tzv. verneovské tradici, která vyvrcholila v románě Akce L, z něhož se však už zcela vytratil dobrodružný motiv. Život a dílo Františka Běhounka dobře popsal O. Neff, takže k němu netřeba nic dodávat. Snad jen to, že by se neměly klást rovnítka mezi Vernem a Běhounkem, neboť oba autory od sebe dělí století, takže každý z nich tvořil v jiné společenské době. Naučné pasáže u Běhounka jsou už buď překonány, nebo jsou čtenáři všeobecně známy, takže má dojem, že brzdí děj knihy. Naproti tomu naučné pasáže u Vernea i v případech, kdy jsou dávno překonány, tvoří neoddělitelný kolorit světa jeho hrdinů, a jeho chyby nevzbuzují náš posměch, ale mají svůj půvab jako nostalgická vzpomínka na svět našich prapradědečků.

Je škoda, že Běhounkova kniha Swansonova výprava se nedočkala dalších vydání. Líbila by se mládeži nejen pro svůj dobrodružný děj, ale i proto, že přináší stále aktuální varování před vzkříšením fašismem a vojenským zneužitím atomové energie.

Zpracoval EČ

ROBERT EDWIN HOWARD - ŽIVOTOPIS

V příštím roce uplyne 50 let od okamžiku, kdy zahynul spisovatel, který bývá často označován za nejpoutavějšího vypravěče posledních desetiletí. Spisovatel, který ve svém díle doslova vytvořil celé historické období, aby dal svým hrdinům patřičný prostor, zakladatel žánru Sword Sorcery, Robert Edwin Howard.

Narodil se 22.1.1906 v malé vesnici Peaster v Texasu. Jeho otec Dr. Isaac Mordechai Howard byl venkovský lékař, matka se jmenovala dívčím jménem Hester Jane Erwin. Robert zůstal jediným dítětem rodiny Howardů.

Byl fascinován historií rodiny své matky, což později ovlivnilo jeho psaní i myšlení. Erwinovi byli rodem skotských horalů keltského původu.

Po několikerém stěhování usadila se Howardova rodina v roce 1919 ve vesnici Cross Plains v Texasu. Již v raném dětství dostala se Edwin do styku s nadpřirozenem- kuchařka jeho rodiny (černoška) mu často vyprávěla strašidelné historky afrického původu. Ještě více ho ale zajímaly chmurné a tajemné keltské mýty a pohádky, které mu vyprávěla jeho babička.

Velmi brzy se rozhodl stát se spisovatelem. Již v 9 letech napsal svou první povídku.

V této době byl již čtenářem časopisů Pulp, sešitů velkého formátu, které byly proslulé špatným papírem (pulp) a špatným tiskem. Howardovým oblíbeným časopisem byl Adventure, jehož autoři Harold Lang a Talbott Mundy velmi ovlivnili jeho rané práce.

V 17 letech opustil R. E. Howard střední školu a pracoval několik měsíců v obchodě s oděvy. Na podzim 1924 navštěvoval kursy stenografie a strojopisu na Howard Paine College v Bronwoodu. V této době, tj. v 18 letech, prodal Howard své první příběhy Faraworthu Wrightovi, vydavateli Weird Tales. Byly to příběhy Kopí a tesák, Ztracený národ a Hyena. O něco později publikoval povídky V lese Willforském a Vlčí hlava.

Časopis Weird Tales (Nadpřirozené příběhy) se objevoval již od března 1923 a používal jako první časopis výlučně vyprávění s nadpřirozenými náměty.

V srpnu 1927 ukončil Howard úspěšné své účetnické studium. Nehledal ale nikdy vážně místo účetního. Doufal, že si zajistí živobytí jen psaním. Po dvou letech podařilo se mu opět publikovat několik povídek. Nastal pro něj čas neúnavné spisovatelské produktivity. Psal westernové, duchařské, pirátské, dobrodružné, sportovní a milostné příběhy. Ne všechny se mu podařilo prodat, ale jeho příjmy neustále rostly.

Nejznámějšími autory, kteří tenkrát psali pro Weird Tales, byli H. P. Lovecraft a C. A. Smith.

Howard, Smith a Lovecraft se navzájem dobře znali. Vyměňovali si své rukopisy, takže každou práci ostatních často četli několik let předtím než byla zveřejněna. Howard psal historky s řadou různých hrdinů. V r. 1928 se vynořil poprvé puritán Solomon Kane v povídce Červené stíny. V srpnu 1929 se objevilo legendární vydání Weird Tales s novelou, která platí za první pravou Sword and Sorcery Stínové království. Jde o první historku s králem Kullem.

Obsah žánru Sword and Sorcery se může dnes definovat různým způsobem. Důležité však je, jak Howard toto nové literární odvětví vytvářel.

Smísil tři různé druhy tehdy populárních příběhů: příběhy o fantastických královstvích a potopených kulturách, ve kterých vládly magie a čarodějnictví, převzal od C. A. Smitha. Od H. P. Lovecrafta si vypůjčil horrorové příběhy o předlidských, prastarých ďábelských mocnostech. Talbot Mundy a Harold Lang mu dodali muže činu. Směs byla perfektní. Pod Howardovým perem se promísily tyto tři směry beze zlomu do nové jednoty. Stínovým královstvím našel Howard svůj styl. Stal se jedním z nejpoutavějších vypravěčů poslední doby.

Po krátké krizi, kdy publikoval jen jednu povídku, objevilo se v roce 1929 v zářijovém čísle Weird Tales Zrcadlo Tuzuna Thuna. V listopadu 1930 byla otištěna první historka o pictském vůdci Eran Mac Koraovi Králové noci. V této historce vystupuje naposledy jako hlavní postava král Kull.

V roce 1932 vytvořil R. E. Howard svého nejznámějšího hrdinu Conana. Conan žil přibližně před 12 000 lety po zmizení Atlantidy a před počátkem naší psané historie. Conan, barbar z divoké, na severu ležící Cimerie, vyrůstá na civilizovaném Jihu postupně z lupiče, žoldnéře a piráta na vůdce největší tehdejší velmoci. Povídka Fénix meče, vytištěná v roce 1932 ve Weird Tales, byla prvním příběhem s Conanem. Měla takový ohlas a úspěch, že Howard publikoval v tomto časopise nadále už jen příběhy s Conanem. Na Fénixovu meči je zarážející, že se jedná o přepracovanou historku s Kullem Touto sekyrou jsem vládl, kterou Howard nemohl prodat.

V jednom dopise C. A. Smithovi psal R. E. Howard o povstání Conana: "Po celé měsíce předtím jsem byl bez nápadů a nedařilo se mi vyprodukovat něco na prodej. Tu, jak se zdálo, se náhle bez mého přispění probudil v mém duchu Conan a z mého pera, lépe řečeno, z mého psacího stroje, začal plynout proud příběhů. Zdálo se mi, jakobych si příběhy nevymýšlel, ale jakobych spíš popisoval události, ke kterým skutečně došlo. Po týdny jsem nedělal nic jiného, než že jsem psal Conanova dobrodružství. Jeho osobnost zaujala plně místo v mých myšlenkách a vytlačila všechno ostatní. Když jsem se pokoušel vědomě psát něco jiného, nedařilo se mi to."

Na začátku roku 1935 se Howardova matka musela podrobit těžké operaci, ze které se již nikdy nemohla zotavit. Strávila zbytek svého života v nemocnicích a sanatoriích. Vysoké náklady na lékařskou péči spotřebovaly brzy úspory Dr. Howarda a Robert musel vypomáhat. Měl sice ve Weird Tales pravidelného odběratele, vydavatelé však byli s placením honorářů daleko pozadu a dlužili mu téměř tisic dolarů. Navzdory tomu našel v roce 1936 jiného vydavatele, kterému mohl prodat víc než dosud.

Zdravotní stav jeho matky se mezitím dále zhoršoval. Tři měsíce,od března do června 1936, strávil R. E. Howard u lůžka své matky. 11. června 1936 kolem 8,00 hodin ráno se ptal zdravotní sestry, přijde-li jeho matka ještě k vědomí. Sestra řekla, že ne. Howard opustil dům, nastoupil do svého auta, vyjmul ze zásuvky na rukavice automatický kolt ráže 38 a střelil se do spánku. Žil potom ještě 8 hodin, aniž přišel k vědomí. Bylo mu 30 let. Příští den zemřela jeho matka.

Vedle svých novel a historek napsal Howard velké množství různých próz. Významná část těchto prací byla převedena do comics. Napsal také několik básní, mimo jiné i báseň opěvující rozsáhlé lesy Conanovy vlasti Cimerie, která ležela v oblasti dnes zatopené pánve Baltického moře.

Podle článku Sword Sorcery ve věku Fénixe od Petera Kiliana volně přeložil

Šior

JOHN WYNDHAM: THE MIDWICH CUCKOOS

(MIDWISHKÉ KUKAČKY - recenze - lk-)

John Wyndham, celým jménem John Wyndham Parkes Lucas Beynon HARRIS (1903 - 1969), ačkoliv prožil celý život v rodné Anglii, publikoval převážně v USA. Začal psát už ve svých dvaceti letech, ale jeho předválečná tvorba se nevymanila z průměru. Teprve romány vydané po válce mu přinesly proslulost jednoho z nejznámějších autorů sci-fi. Největší úspěch zaznamenal katastrofický román Den trifidů (The Day of the Triffids, 1951), přeložený do více než čtyřiceti jazyků, česky vyšel r. 1972. Katastrofické tematice zůstal věrný i v dalších dílech - např. v románu The Kraken Wakes (Krakatice se probouzí, 1953, slovensky Z morských hlubin ve sborníku A. Hitchocka Strašidlá najstrašnejšia), The Chrysalids (Kukly, 1955).

Román The Midwich Cuckoos (Midwičské kukačky, 1957) patří mezi tzv. invazní sci-fi. V roce 1960 byl zfilmován ve Velké Británii Wolfem Rillou pod názvem Village of the Damned. Problém dlouhověkosti řeší autor v románu Trouble with Lichen (Trampoty s lišejníkem, 1960) a jeho poslední kniha Chocky, která vyšla rok před jeho smrtí, se točí kolem telepatického spojení malého pozemšťana s moudrou přítelkyní na neznámé planetě. Z Wyndhamovy tvorby si česky můžeme přečíst povídky Chronoklasmus (Chronoclasm, 1956) ve sborníku Vlak do pekla a Pak přijde čas a muž se musí usadit ve sborníku Pozemšťané a mimozemšťané.

(Podle výboru Stvořitelé nových světů, Albatros, Praha 1980)

PRVNÍ ČÁST

Do vesničky Midwich se z Londýna vrací spisovatel, který je vypravěčem celého příběhu. Usadil se zde se svou ženou, aby měl klid na tvorbu. Do Midwiche je však uzavřen přístup, jak je infor-

muje strážník na silnici. Manželé se přesto pokusí dostat se do vesnice přes pole; při tomto pokusu ztratí vědomí.

Druhá kapitola líčí epizodu, ve které jeden z mladých obyvatel Midwichu, Allan, navštíví místního doyena pana Zellabyho. Důvod návštěvy je nasnadě, Allan žádá o ruku Zellabyho dcery Ferrelyn. Schůzka probíhá ve vzájemném porozumění a obě strany se po dohodnutí všech podrobností v harmonii rozejdou. Jakmile za Allanem zapadnou dveře, celý dům usne jako v pohádce o Šípkové Růžence. Avšak přechod z vědomí do nevědomí je okamžitý, nepodobá se usínání, takže oběti si změnu vlastně ani nestačí uvědomit.

Při rozvážení pečiva po okolních osadách usne náhle za volantem řidič dodávky právě v okamžiku, kdy vjíždí do Midwiche. Podobným způsobem se děje všem obyvatelům vesnice a také těm, kteří se v kritický okamžik k Midwiche přiblíží.

Pokusy policie spojit se telefonicky s kýmkoliv z vesnice jsou zcela marné; v Midwichu nikdo nereaguje.

Penzionovaný major Dramlay nalezne na své pravidelné procházce několik osob, které "usnuly" za volanty svých vozidel na hranici Midwiche, v důsledku čehož havarovaly. Po marných pokusech o oživení usoudí, že se jedná o účinky bojového plynu a neprodleně o tom uvědomí armádu.

Armáda utvoří kolem vesnice neprodyšný kruh a obezřele kontroluje celou oblast. Osoby, které se podaří vytáhnout ze zasažené oblasti se okamžitě proberou z nevědomí, a to zcela bez následků a bez vědomí něčeho mimořádného. Vojáci postupně zjistí, že zasažená oblast tvoří pravidelný kruh. Použijí k tomu primitivní prostředek, a to klec s kanárem. Když je klec na tyči vsunuta do kruhu, kanár okamžitě "usne". Jakmile je vytažena, kanár stejně bezprostředně oživne. Kruh ohraničuje celou vesnici Midwich a je naprosto pravidelný. Klec s kanárem se přestěhuje do vrtulníku a stejný pokus je učiněn ze vzduchu. Prokáže se, že neviditelné hranice tvoří nad vesnicí jakýsi polokulovitý příklop. Spisovatel mezitím sedí se ženou v jedné sousední obci v baru, kde se náhle setká s přítelem z války, B. Westcottem. Ukáže se, že ten je v oblasti z profesionálního, zpravodajského zájmu, neboť celá záležitost je krajně podezřelá.

V domě pana Zellabyho všichni naráz procitnou; celá scéna oživnutí opět připomíná scenérii Šípkové Růženky. Nikdo si nic nepamatuje a necítí žádné následky.

Během "spánku" došlo v Midwichi k některým drobným škodám a v důsledku dopravních kolizí také bohužel k několika smrtelným úrazům. Den, kdy Midwich byla ponořena do podivného spánku, byl později nazván ztracený (Dayout). Spisovatel se opět sejde se svým přítelem Westcottem, který jej i jeho ženu žádá, aby dávali v Midwichi pozor na neobvyklé události. Celá záležitost stále poutá pozornost zpravodajců; z téhož důvodu byla v podstatě utajena před veřejností. Nikdo však zatím nemá žádné kloudné vysvětlení, co se v Midwichi během ztraceného dne stalo.

Kvůli časové posloupnosti přechází nyní spisovatel ve svém vyprávění v 1. osobě k líčení událostí z hlediska vesnice.

Ferrelyn Zellabyová se svěří Anetě, druhé ženě svého otce (vzhledem k tomu, že knihu už bohužel nemám k dispozici, nejsem už schopen ze svých poznámek vydedukovat přesné rodinné a sousedské vztahy; není proto vyloučeno, že místy se dopouštím mystifikací -- pozn. lk), že je těhotná -- ale nikoliv s Allanem. Ještě totiž nespala nejen s Allanem, ale ani s žádným jiným mužem. Žena místního lékaře, dr. Willerse, zjistí další šokující skutečnost -- místní stará panna, zcela nepřitažlivá a usychající slečna Ogly Lambová, je zcela nepochybně rovněž těhotná. Byla na vyšetření u dr. Willerse, který se překvapen svěřil své ženě, a ta si novinku pochopitelně nenechala pro sebe.

Doktor Willers navštíví v důvěrné záležitosti místního faráře. Radí se s ním zjevně bezradný co počít, neboť v krátké době jej navštívilo celkem 60 Midwichských žen nejrůznějšího věku, u kterých bez výjimky zjistil těhotenství. Oba muži probírají událost ze všech stran ve snaze připravit se na následky, ale nenacházejí žádné řešení. Allan se ožení s Ferrelyn, navzdory nevysvětlitelnému těhotenství. Doktor Willers žádá paní Anetu Zellabyovou, aby svolala schůzku midwichských žen a pomohla mu tak v celé záležitosti.

Paní Zellabyová tak učiní a na schůzce vysvětluje ženám, že se jedná o těhotenství, které dosud nelze jinak vysvětlit; snaží se všechny ženy uklidnit.

V Londýně se schází pan Crimm z midwichského výzkumného ústavu Grange s panem Westcottem. Hovoří o situaci a probírají problém ze všech možných stran. Některé midwichské ženy se dostávají do stavu ne nepodobnému hysterii. Zatímco tito dva muži hodnotí událost očima vědy, v Midwich vedou podobnou debatu Allan a pan Zellaby, avšak z hlediska možnosti nějakého metafyzického zásahu shůry.

Midwich napjatě očekává den D. První porodí slečna Ogly Lambová. Její dítě ne naprosto stejné jako všechny jiné děti a v bezvadném zdravotním stavu. Dítě však doktora Willerse, který provedl porod, šokuje jednou skutečností -- má zářivé, zcela nepravděpodobně zlaté oči. Doktor je vyveden z míry.

Také žena pana Zellabyho Aneta porodí zdravého chlapce, ten však nepatří ke "kukačkám"; je to opravdu Zellabyho dítě.

Zellaby probírá s farářem "kukaččí" úrodu; v Midwichi přibylo naráz 60 dětí se zlatýma očima. Ženy reagují na novou skutečnost různě. Některé, jako slečna Lambová, jsou bez výhrad šťastné, jiné zaujímají k dětem nevraživé stanovisko, jako např. paní Brinkemanová; za svou přísnost je však nemluvnětem "potrestána" tím, že se sama bodne špendlíkem, Ferrylyn řeší svou situaci odjezdem z vesnice, ve které zanechává dítě, které nepovažuje za své. Za čas se však vrací, přinucena jakousi neznámou silou, kterou na ni dítě zjevně působí.

Také všechny ostatní ženy, které odjely z Midwiche od svých kukaččích dětí, jsou jejich tajemnou vůlí přinuceny k návratu. Doktor Willers, Zellaby a Westcott marně hledají odpověď na tuto záhadu, která je opět svedla ke spekulativnímu rozhovoru. Je zřejmé, že děti jsou nadány schopností ovlivňovat vůli jiných osob. Dokazuje to nejen případ paní Brinkemanové a všech matek, které se proti své vůli vrátily do Midwiche, ale také jiné události. Např. muž, který byl hrubý k jednomu z nemluvňat, byl

k překvapení mnoha svědků "potrestán" tím, že se sám ztloukl pěstí až téměř do bezvědomí.

Události dostávají spád. Děti jsou nevysvětlitelným jevem, který ovlivňuje životy všech zúčastněných. Zellaby navrhuje svému zeti Allanovi, aby se pokusil znovu odvézt Ferrelyn od kukaččího dítěte. Z výzkumného ústavu Grange odjela slečna Haxly, pevně rozhodnuta nestarat se o dítě, které nepovažuje za své.

Do Midwiche se přistěhoval pan Freeman s rodinou. Je to psycholog, kterého sem zjevně přitáhly tajemné děti. Během návštěvy u některých z nich zjistí téměř náhodně, že mají jakési společné vědomí. Hlavolam, který byl pro děti příliš složitý, naučí řešit jedno z nich. V tom okamžiku dokáží hlavolam rozluštit všechny děti stejného pohlaví. Prokáže se tak spojitost myslí u chlapců a rovněž tak mezi dívkami. Cokoliv se naučí jedno z nich, ovládají ihned také ostatní.

Spisovatel opouští Midwich, neboť se mu nabízí lákavá práce v Kanadě.

DRUHÁ ČÁST

Po devíti letech se vrací do Midwiche na návštěvu. Překvapí ho pochopitelně pokrok, který za jeho nepřítomnosti udělaly děti. Ačkoliv jim je teprve devět let, vypadají na 16-17 let, ale mentálně jsou prakticky dospělé. Spisovatel rozebírá celý problém s panem Zellabym, který byl dětem jakýmsi učitelem. Uvažují o tom, že jsou svědky dospívání nějakého nového nadřazeného vývojového druhu, který zjevně převyšuje lidstvo ve všech ohledech. Z toho důvodu je vlastně předurčen k dominantní roli. Ačkoliv nemusí mít nový druh nepřátelské úmysly, logicky musí ovládnout a nahradit lidstvo jako celek. Vesnice pociťuje vůči dětem napětí, které vyvrcholí při dopravní nehodě, kterou snad zavinilo nechtěně

jedno z dětí. Při té příležitosti někdo do dětí vystřelí. Děti se pomstí a jsou oběti na životech. Vesnice zaujme vůči dětem jednoznačně nepřátelský postoj.

Vesničané, rozvášnění událostmi, se vypraví zapálit Grange, kde děti žijí a učí se pod vedením pana Zellabyho. Zellaby chce být svědkem incidentu, ale jeho žena Aneta mu zabrání v odchodu z domova. Přinutí jej místo toho zavolat policii.

Komisní a povýšený policejní náčelník, který příští den vyšetřuje dopravní nehodu a násilnosti, při nichž zahynuli čtyři lidé, hovoří s jedním z dětí. Celá schůzka má charakter interwiev, během kterého konstábl, který chtěl původně nahnat strach svými hrozbami a povýšeností, je jemně ale nekompromisně upozorněn, že děti nechtějí nikomu škodit, nicméně dokáží se účinně bránit. Na důkaz toho zlomí dítě telepaticky vůli policisty a donutí ho pocítit dosud nepoznaný strach; tím vlastně otřese celou osobností tohoto původně tvrdého muže.

Situace se vyhrocuje. Děti obsadí všechny východy z vesnice a bez jakéhokoliv násilí zablokují únikové cesty svou vůlí. Každý, kdo chce odejít anebo odjet, nemůže se najednou dostat přes pomyslnou hranici, ať se namáhá jakkoliv. Westcott vysvětluje, že náhlý obrat u dětí - z normálního chování k zjevné militantní obraně - způsobilo patrně vědomí událostí z jiných koutů světa. Stejné děti se totiž ve stejnou dobu narodily nejenom v Anglii, ale také na mnoha jiných místech. Postižené osady upadly, stejně jako Midwich, do nevysvětlitelného spánku, během něhož všechny ženy otěhotněly. Patrně následkem zásahu jiné civilizace z vesmíru. Různé kultury, které tato událost postihla, se s dětmi vypořádaly různě. Primitivní kmeny je zabily ihned, v Rusku postiženou vesnici zlikvidovali střelou s jadernou hlavicí.

Díky kolektivnímu vědomí vědí děti o všech těchto událostech. Protože se obávají podobného zásahu jako v Rusku, přikročily k účinné obraně. Nechtějí prosazovat své právo na život násilně, ale bojí se likvidace. Žádají proto o leteckou přepravu na nějaké izolované místo, kde by mohly žít nerušeně.

Zellaby si jasně uvědomuje, že z této uličky nemůže vláda jeho země nalézt východisko. Jako učitel dětí má jediný jejich jakousi důvěru. Odejde proto za nimi do Grange, kde jej děti přijmou bez podezření. Vypětím vůle se mu také podaří, že nemyslí na obsah své aktovky tak intenzívně, aby děti mohly vnímat nebezpečí. V aktovce má výbušninu, kterou celý objekt zlikviduje. Spolu se všemi dětmi také sám zahyne. Kapitola, nazvaná Zellaby Veliký, uzavírá celou knihu slovy: "Kdo chce přežít v džungli, musí se chovat podle jejích zákonů".

WILLIAM TENN - BERNIE COBY FAUST

William Tenn je pseudonym amerického spisovatele Philipa Klasse (nar. 1920). Od roku 1966 působí na Pennsylvánia State College. Svou první povídku Alexander the Bait (Alexander Návnada) uveřejnil v roce 1946 v Astounding Science Fiction. Není bez zajímavostí, že v ní vyslovil myšlenku, že lety do vesmíru budou záležitostí kolektivní, institucionální, nikoliv výsledkem práce jednotlivce - vynálezce nebo génia. Tenn se brzy stal spisovatelem s originálním a pronikavým smyslem pro humor a komiku. Nadhled a inteligence, jimiž se vyznačují jeho práce, se projevují již v jeho první sbírce Of All Possible Worlds (Ze všech možných světů, 1955). V povídce The Liberation of Earth (Osvobození Země) popisuje Zem, kterou střídavě okupují a "osvobozují" dvě proti sobě bojující rasy mimozemšťanů. Postupně vydal pět dalších sbírek krátkých próz, které obsahují práce ze čtyřicátých a padesátých let: The Human Angle (Lidský pohled na věc, 1956), Time in Advance (Čas jako záloha, 1958),

The Sevan Sexes (Sedm pohlaví, 1968) a The Wooden Star (Dřevěná hvězda, 1968). V každé z nich se najde alespoň jedna povídka špičkové úrovně. Od začátku šedesátých let se jeho práce objevují jen sporadicky, až v r. 1968 vyšly prakticky najednou jeho tři sbírky povídek. Tennův jediný román Of Men and Monsters (O lidech a obludách) z r. 1968 se dočkal ocenění až později. Je to fascinující příběh o obrovitých mimozemšťanech, kteří obsadili Zemi a téměř vyhubili celé lidstvo. Malé skupinky lidí, kteří se zachránili, žijí v domech mimozemšťanů jako myši. Na konci románu jsou však natolik silní, že se chystají na útěk ze Země najiné planety. Ve stejném roce publikoval i svůj druhý román A Lamp for Medusa (Lampa pro Medusu) - fantastický příběh o mladíkovi, který se ocitne v paralelním světě jako Perseus a má možnost změnit lidské dějiny. I když Tennovy povídky a nápady jsou úsměvné a občas i bláznivé, není překvapením, že jeho smích jenom zakrývá dobře cílenou satiru, odhalující slabé stránky lidské povahy.

Podle antologie 10xSci-fi, Bratislava,1984

X X X X X

Můj přítel Ricardo mne nazývá "Faustem" Bernie, a já dost dobře nevím proč.

Sedím si ve své kanceláříčce miniaturních rozměrů a studuji informační bulletin o prodeji vládních přebytečných zásob. Snažím se od sebe oddělit ty, ze kterých by bylo možno vyrazit nějaký ten dolar od těch, co by člověku přinesly nanejvýš pořádné bolení hlavy.

Dveře kanceláře se otevřely a v nich se objevil mužík s podivně šedivou tváří, v obnošeném špinavém obleku a zaprášených botách. Rozhlédl se nejistě po mé kanceláři a povídá:

"Prodám vám dvacetidolarovou bankovku za pět dolarů!" Asi jsem se přeslechl. "Co jste to říkal o dvacetidolarovce?" a podíval se na něho pozorněji. Žádnou zřejmou duševní poruchu jsem však na něm nezaregistroval.

Odkašlal si a rozpačitě přešlápl z nohy na nohu: "Dvacítku za pětku, berete?"

Sjel jsem pohledem po jeho obnošených šatech, sešmatlaných střevících a špíně za nehty: "Jak jste se sem vůbec dostal?"

"Prostě jsem sem vešel", řekl rozpačitě.

"Tak zase prostě vypadněte. Nevšiml jste si, že před vchodem je velká tabule s nápisem Žebrání zakázáno?"

"Já ale nežebrám. Chci s vámi udělat obchod. Dvacet za pět. Dám vám ..."

"Mám zavolat policajty?" Sáhl jsem po telefonu.

"Nevolejte. Vy přece kupujete a prodáváte, tak proč nechcete jednat se mnou stejně jako s jinými?"

Zvedl jsem telefon.

"Dobře, už jdu. Ale pro případ, že byste si to přeci jen rozmyslel, tady máte mou navštívenku. Můžete mne kdykoliv zavolat na uvedené číslo."

"Vypadněte!"

Položil navštívenku na stůl a pak se na mne podíval, jako bych kousal. Otočil se a vypadl.

Vzal jsem opatrně navštívenku nehty palce a chtěl ji odhodit do koše, ale pak jsem se zarazil. Takový pobuda a navštívenka. To nějak nejde k sobě. Prohlédl jsem si ji pozorněji. Papír byl kvalitní, byť i poněkud ušmudlaný od jeho prstů. Ozdobným písmem bylo na ní napsáno: Mr. Ogo Eksar, jméno a telefonní číslo nedalekého hotelu. Znal jsem ten podnik, nic zvláštního, ale rozhodně žádná blechárna. Potud bylo vše v pořádku, ale co sledoval tou svou absurdní nabídkou? Je to nějaký nový obchodní trik, aby zaujal případného partnera?

Nějak mi to stále vrtalo hlavou, a tak jsem se nakonec rozhodl, že se poradím se svým přítelem Ricardem. Je to velmi dobrý známý, je univerzitním profesorem se styky dokonce až v OSN a dohodil mi před časem několik výhodných obchůdků, při nichž ani on nepřišel zkrátka.

Podíval jsem se na hodinky. Teď asi bude ve své kanceláři a podpisuje nějaká lejstra, nebo pije kávu či co vlastně univerzitní profesoři dělají, když právě nepřednášejí. Zvedl jsem telefon.

"Oge Eksar?" opakoval po mě, když jsem mu pověděl svou příhodu. "To zní jako finské jméno. Rozhodně odněkud kolem Baltu."

"To není důležité", přerušil jsem ho netrpělivě. Mně jde o logiku té jeho nabídky."

"Hm, vzpomínám si na něco podobného, kdy v době deprese a inflace se prováděly psychologické testy spočívající v tom, že člen zkušebního teamu nabízel dvacetidolarovku za pouhý dolar. Lidé ji odmítali, protože ztratili důvěru v hodnoty. To bylo tehdy. Dnes by mohlo jít o nějaký psychologický test určený třeba pro připravovanou televizní show. Nějaký televizní pracovník se převlékl a namaskoval ..."

"Jste tedy toho názoru, že v tom nic jiného není?"

"Řekl bych, že není. Nakonec, proč by Vám nechával navštívenku? Zřejmě počítal s tím, že se nevidíte naposled. Kdyby to byla televize, možná, že by nebylo zlé jim jít na ruku. Třeba z toho něco kápne!"

Poděkoval jsem Ricardovi a zavěsil. Po chvíli přemýšlení jsem zvedl telefon a zavolal číslo hotelu uvedené na navštívence.

"Ano, pan Ogo Eksar je náš host a bydlí na pokoji číslo ..."

Tentokrát jsem neváhal. Vzal jsem klobouk, zamkl kancelář a vyšel na ulici. Přivolané taxi mne dovezlo před hotel. Vešel jsem dovnitř a zaklepal na dveře Eksarova pokoje. Když se ozvalo "vstupte", vešel jsem. Chvíli jsem nic neviděl, protože v pokoji bylo temno, takže jsem jen stěží rozeznal obrysy Eksarovy postavy. Seděl na okraji lůžka a díval se na malý přenosný televizní přijímač. Dokonce barevný. Ale něco s ním nebylo v pořádku. Místo obrazu se na něm vlnily různobarevné pruhy, které se různě prolínaly a hlas z reproduktoru byl zcela nesmyslný. Něco jako "va-va-va, de-va-ba, hu-va-va", stále dokola.

Eksar si všiml mého zájmu a rychle přijímač vypnul. "Times square je špatné místo pro televizní přijímač", poznamenal jsem, abych nějak zahájil konverzaci. "Je tu příliš mnoho rušivé interference."

"Ano, souhlasil Eksar, "je tu příliš mnoho interference." A šel hned k věci: "Máte s sebou tu pětku?"

Vytáhl jsem beze slova peněženku a bankovku mu podal. Rozsvítil a pozorně ji prohlédl proti světlu. "Dobře", řekl s uspokojením. "Tady máte tu dvacetidolarovku. Ale chci notářsky ověřené potvrzení."

Rozhodl jsem se hrát tu hru s sebou. "Kousek vedle ve 45. ulici je drogista. Formulář koupíme po cestě."

V drogistickém krámě jsem napsal do formuláře místo, datum a text v tom smyslu, že jsem přijal od pana Ogo Eksara dvacetidolarovou bankovku výměnou za pět dolarů. Série a číslo.

V přítomnosti drogisty jsem se podepsal, zaplatil poplatek 50 centů, načež on přečetl text, trochu zakroutil hlavou, ale pak vrazil na potvrzenku razítko. Eksar popadl potvrzenku, otočil se a vyšel z krámu.

"Hej", zavolal jsem na něho, "obchod jsme uzavřeli, tak kam tak pospícháte?"

"Domů. Jak jste řekl, obchod jsme uzavřeli, a tím záležitost končí."

"Nezajdeme si někam na kávu? Samozřejmě platím!"

Podezíravě se na mne podíval:"Snad nechcete nějak couvnout? Mám od vás ověřenou potvrzenku, tak z toho nic nebude!"

"Ne, opravdu Vás chci jen pozvat."

"Tak dobře, ale místo kávy chci polévku. Houbovou."

"Jak chcete, kávu nebo polévku, mě je to jedno."

II.

V restauraci jsem ho pozoroval, jak hladově hltá polévku, takže dojem hladového pobudy byl dokonalý. Ale to je nakonec přirozené, protože televize určitě nebude angažovat nějakého herce posledního řádu. Pak jsem se ale odhodlal záležitost trochu popohnat:

"Nechtěl byste náhodou udělat se mnou nějaký další obchůdek? Třeba bych koupil padesátku za desítku, nebo stovku za dvacet dolarů, co vy na to?"

Eksar mezitím dojedl polévku. Položil lžíci a znechuceně se na mne podíval: "To není žádný pořádný obchod!"

"A co byste asi tak chtěl koupit?"

"Most přes sanfranciskou Zlatou bránu", řekl bez rozmýšlení.

Upustil jsem cigaretu. "Co říkáte?"

"Most přes Zlatou bránu. Řekněme za ... no, za sto dvacet pět dolarů!"

"Proč tak daleko? Vždyť tady v New Yorku vede přes Hudson Washingtonův most, a ten je hned vedle!" Nějak jsem se vžil do představy aktéra v připravované televizní show a docela mi to dělalo dobře.

Pošouchle se na mne usmál, jako by prohlédl mou lstivost. "Ne, ten já nechci. Buď most přes Zlatou bránu, nebo nic. Sto dvacet pět dolarů. Berte, nebo nechte!"

"Dobře, ať je po vašem. Ale upozorňuji vás, že vám mohu prodat jen tu část, která připadá na mne jako občana!"

"Nevadí, jen když mi dáte potvrzenku."

Koupili jsme další formulář, vyplnili a drogista jej ověřil. Eksar mi vyplatil sto dvacet pět dolarů z tlustého svitku bankovek, který vytáhl z kapsy. Pak se mne zeptal: "Co byste mi ještě mohl prodat?"

Pokrčil jsem rameny. "Řekněte si a uvidíme, co se dá dělat!" Začalo se mi to zamlouvat. Chlapci od televize byli zřejmě velkorysí. Během čtvrt hodiny jsem vydělal sto čtyřicet dolarů, tedy čistých sto třicet sedm, po odpočtu poplatku za ověření, za taxíka, za kávy a polévky. Teď jsem jen čekal, jak se záležitost vyvine dál. Čekal jsem na něco, co by bylo vyvrcholením celé show. Jistě to mají promyšlené a zřejmě to bude něco pořádného.

"Potřeboval bych Azovské moře," řekl Eksar s nádhernou samozřejmostí, jako kdyby v realitní kanceláři kupoval pozemek na chatu. "Je to v Rusku. Dám vám za ně tři sta osmdesát dolarů!"

Nikdy jsem o tom rybníku neslyšel, ale nedal jsem na sobě nic znát.

"Dejte čtyři sta a plácnem si!"

Rozčilením se rozkašlal. "Třista osmdesát dolarů za nejmenší moře na světě je vám málo? Vždyť je jenom v průměru šestnáct metrů hluboké!"

"Jen klid", řekl jsem, přátelsky ho poplácávaje po zádech. Dohodneme se na třech stech devadesáti, ne?"

"Tři sta devadesát!" Mumlal si pro sebe. "Všechno, co potřebuji, je moře, Kerčský průliv není tak důležitý ..."

Dostával jsem se do obchodnického varu. "Abyste nemyslel, že jsem tvrdohlavec, dejte tři sta devadesát, a já vám Kerčský průliv přidám. Platí?"

Zamyslel se nad mým návrhem. Pak řekl: "Platí."

"Bum!" drogistovo razítko udeřilo o další potvrzenku a Eksar odpočítal tři sta devadesát dolarů ze svého svitku, v němž zůstávalo ještě příliš mnoho padesátidolarovek, než abych od nich mohl odtrhnout oči.

"Chcete ještě něco koupit? Třeba Austrálii za takových ... hm ... pět set. Nebo Antarktidu? Udělal bych vám cenu!"

Zdálo se, že má zájem, ale pak mávl rukou. "Takhle bych na tom jen prodělal. Koupit kus tuhle, kus tamhle, to nic není a leze to do peněz!"

"Úplně moje řeč," řekl jsem pobaveně. "Nebudeme troškařit a začneme obchodovat ve velkém. Jaké je vaše přání?"

"Zeměkoule. Celá. Nebudu kupovat po kouskách. Všechno, nebo nic. Jaká je vaše velkoobchodní cena?"

"To je pořádné sousto," řekl jsem zamyšleně.

"Nabízím dva tisíce dolarů!"

Trochu jsem se zarazil. Nevěděl jsem, kolik peněz má televizní štáb k dispozici a také jsem nechtěl předčasně kazit hru. Jedno je ale jisté. Nabízené dva tisíce jsou zřejmě výchozí nabídkou s tím, že se počítá, že prodávající tuto cenu vyžene podstatně výše. Ale kam až? Vsadil jsem vše na jednu kartu: "Padesát tisíc dolarů. A to je včetně Měsíce!"

Eksar jakoby se zhroutil. Pak se ale vzpamatoval a zlostně na mne vyjel: "Vy jste se zbláznil!" Otočil se a beze slova vyšel z krámu na ulici rozpálenou slunečním žárem. Ani se neohlédl, jako člověk, který prohrál svou poslední životní šanci a svou prohru musí odnést někam hodně daleko.

Rychle jsem za ním vyběhl a chytil ho za rukáv: "Podívejte se, Eksare, já vím, že jsem to přehnal, ale sám musíte uznat, že

dva tisíce dolarů není žádná solidní nabídka. Já, jak víte, prodávám za bezkonkurenční ceny. Kolik jiných obchodníků by se s vámi vůbec zdržovalo, co myslíte?"

Zastavil se a mlčky se na mne díval, jako by zvažoval mé argumenty. "Dva tisíce pět set? Víc nemohu, nezbylo by mi už vůbec nic!"

Chlapík se mi začínal líbit. Byl to rozený handlíř stejně jako já, takže jsme byli do jisté míry spřízněné duše.

"Víte co, Eksare? Dejte mi tři tisíce. Je to jenom o pět set víc a jen si představte, co za to všechno budete mít! Celou zeměkouli se všemi právy, se skrytým i zjevným bohatstvím a navíc k tomu celý Měsíc. Nestojí to za mizerných pět set navíc?"

"Rád bych, ale nemohu. Snad bych mohl dát dohromady dva tisíce šest set a vzdal bych se Měsíce. Pak bych už nějak vyšel. Co vy na to?"

Chvíli jsme se dohadovali, až jsme se nakonec shodli na ceně dva tisíce sedm set dolarů. Zavěšeni do sebe jsme se vrátili k drogistovi, kde jsem napsal potvrzenku. Eksar však tentokrát trval na tom, abych připsal závěrečnou klauzuli: "Prodávám jako zodpovědný zástupce"- podpis.

Když jsme předložili potvrzenku drogistovi, musím přiznat, že udivenějšího člověka už asi neuvidím. Pak ale pokrčil rameny, inkasoval poplatek a vzápětí udeřilo razítko o papír.

Eksar mi vysázel na pult padesát čtyři padesátidolarových bankovek, sebral potvrzenku a beze slova vyšel z krámu. Strčil jsem peníze do kapsy a následoval ho.

"Nechcete náhodou ještě něco kupovat?"

"Ne, skončili jsme."

"Já vím, ale kdybyste přece jen ..."

"Řekl jsem, že jsme skončili!"

Rezignovaně jsem pokrčil rameny a díval se za ním, jak kráčí ulicí, tentokrát zcela svižně, jako by měl naspěch. Pak jsem se otočil a pomalu se vracel do své kanceláře. Vesele jsem si pohvizdoval, protože s výsledkem dnešního obchodního jednání jsem byl více než spokojen. Během necelého dopoledne mi přibylo do peněženky tři tisíce dvě stě třicet dolarů, ale přesto se mi vnucovala nepříjemná myšlenka: jaký byl vlastně limit této transakce? Byla televizní společnost ochotna pustit ještě víc, nebo ne? A tu jsem si vzpomněl, že jediný člověk, který by mi na to mohl

dát uspokojující odpověď je Maurice Burlap. Pracuje obdobným způsobem jako já, až na to, že místo vyřazených a nepotřebných zařízení prodává a kupuje talenty. Má přehled o všech divadelních, rozhlasových a televizních programech, obracejí se na něho provozovatelé zábavních podniků, a když je někde zapotřebí herec, klavírista v hudebním ansámblu, disk-jockey nebo humorista pro večerní televizní program - promptně ho dodá.

V kanceláři jsem zvedl telefon a za chvíli jsem měl spojení. Sdělil jsem Mauricemu detaily své dopolední příhody a požádal o bližší podrobnosti dotyčné televizní show. Jeho odpověď mne překvapila:

"Žádná podobná show se nekoná a o něčem podobném se vůbec neuvažuje. K tomu je třeba spousty příprav, herců, personálu a statistů. Televizní společnosti se těmito detaily nezabývají, od toho mají agentury jako je moje. Takže kdyby něco takového bylo v plánu, musel bych o tom vědět!"

"Ale přece ..."

"Bernie, nepoučuj mne o mé profesi. Když říkám, že nic podobného se nekoná, tak to platí!"

Chvíli jsem přemýšlel, a pak mě něco napadlo. "Jistě máš pravdu, Maurici, ale pak v tom musí být něco jiného, něco jako novinářský nebo vědecký průzkum. A zcela určitě v tom jsou peníze, vždyť je, k čertu, mám tady v kapse!"

Maurice byl na rozpacích. "Pochybuji", řekl, "seriózní průzkumné teamy takových metod nepoužívají. Ale stejně to vypadá na jednání nějakých bláznů. Je v tom příliš mnoho absurdní logiky. Ale víš, co si o tom myslím osobně?"

Pochopitelně jsem nevěděl.

"Mám dojem, kamaráde, že tě někdo, jak se říká, vzal pořádně na hůl, a to i když máš ty peníze v kapse. Ale kdybys mě zabil, nedovedu ti říct proč, a hlavně, jak!"

III.

To mi stačilo. Kdykoliv něco páchlo, Mauriceův nos to ucítil, i kdyby to bylo v lednici až zcela nahoře. A pokud vím, nikdy se nezmýlil. Nikdy! Zapálil jsem si cigaretu a začal přemítat. Co když se jedná o bandu nějakých potvor z vesmíru, které se chtějí zmocnit naší zeměkoule? Jistě mají prostředky, aby to udělaly bez zbytečných cavyků, ale zřejmě jim v tom brání jejich nějaký zvláštní morální kodex, který jim přikazuje, aby postupovaly striktně v mezích zákona. Ale co tím získaly? Kus papíru podepsaný nějakým človíčkem, který se vydává za reprezentanta země. To přece nemůže obstát! Když něco prodávám, tak mi to musí především patřit, na to je zákon! To ale musel vědět i Eksar, nebo ti, kdo za ním stojí.

Ale proč si vybral právě mne? A navíc ta dokonalá znalost mé povahy a přímo nelidská psychologická promyšlenost, s níž postupoval od počátečního vnadidla "dvacet za pět" až ke koupi celé planety!"

Tuto teorii vesmírných kupčíků jsem několikrát zavrhl, ale stále se mi vracela na mysl, až jsem se nakonec rozhodl, že zavolám svému příteli profesoru Ricardovi a poradím se s ním.

Když jsem dostal telefonní spojení s jeho kanceláří, všechno jsem mu do detailu vypověděl, přičemž jsem zdůraznil, že muselo jít o nějaký žert, protože prodat zeměkouli, na to jsem přece neměl sebemenší právo. V domnění, že je to částí nějaké televizní show, ochotně jsem se do toho žertu zapojil, ale pak jsem zjistil, že o žádnou show nešlo ...

"Hm, nevím, nevím", řekl Ricardo po chvíli přemýšlení. "Ten Eksar si k tomu svému jednání nevybral tebe nějakou náhodou. Vzpomínáš si, jak jsem ti svého času obstaral od administrativy OSN zde v New Yorku potvrzení, že jsi oprávněn disponovat, to jest nakupovat a odprodávat jejich přebytečné a použité vybavení a zařízení, včetně zásob, případně i pozemků. Najdi si to ve svém archivu, nevím, jak je to přesně formulováno, prostě, ověř si to. Možná, že na základě toho by bylo možno dedukovat, že ... to víš, mezinárodní právo je složitá věc, raději se na to hned podívej a něco s tím udělej!"

Zatrnulo mi v zádech, protože celá řada věcí začínala do sebe zapadat, a to nanejvýš nepříjemně. Zejména důvod, proč si Eksar vybral právě mne za obchodního partnera, proč trval u potvrzení na klauzuli,, že jsem oprávněným prodejním agentem - ale zeměkoule! Snad by se dalo říct, že se jedná o opotřebovanou věc, ale rozhodně ne přebytečnou. Ale jak říkal Ricardo, mezinárodní právo je ošemetná věc ...

"Co bych tedy podle tebe měl dělat?" zeptal jsem se znepokojeně.

"Pokus se to nějak napravit, a teď mi promiň, volají mě na přednášku!"

Praštil jsem telefonem a jen tak bez klobouku a saka jsem vyběhl z kanceláře, chytil taxi a za chvíli jsem vystupoval u Eksarova hotelu. Myšlenky, které mi probíhaly hlavou, nebyly nijak radostné. Dokonce jsem začal pociťovat něco jako hysterii. Taková věc je přece jen příliš velké sousto pro ucaprtaného obchodníčka jako já. Připadal jsem si jako někdo, kdo prodal film v domnění, že jde o snímky hezkého děvčete, ale pak se zjistí, že jde vlastně o nákresy tajné mezikontinentální rakety. Ale to, co jsem udělal, bylo ještě horší. Omylem jsem prodal nejen svou vlast, ale celou zeměkouli! Jediná možnost je získat ji zase zpět.

"Uzavřeli jsme obchod, a tím to končí", řekl Eksar a začal se ostentativně zabývat svou rozhašenou televizí, nestaraje se o mojí přítomnost. Stál jsem ve dveřích jako sloup a zmohl se jen na lítostivé konstatování: "Eksare, vy nejste člověk!"

"Jsem daleko víc než člověk, vy ubohý obchodnický žabaři! A kromě toho, nejedná se o mne. Já tu Vaši mizernou zeměkouli nepotřebuji. Já jsem jenom zprostředkovatel."

"Na provizi?"

"Samozřejmě, že to nedělám pro zábavu nebo z dobrého srdce. A zdraví mi to také nepřidá."

Zdraví! To je ono. Proto to jeho stálé kašlání, tik v oku a temnota v pokoji. A špína na rukou a obličeji nebyla nečistota, ale ochranný nátěr proti našemu příliš intenzivnímu slunečnímu záření. Eksar rozhodně nebyl žádný pobuda, jak jsem se původně domníval. Ale ani nějaký pokoutný kramářiček. Tím jsem byl spíše já. A pěkně mě přiskřípl. Ale teď musím hodně rychle myslet a hlavně dobře!

"Jaká je vaše provize, deset procent?" zeptal jsem se nenápadně.

Žádná odpověď.

"Dám vám větší provizi než dostáváte. Těch mizerných deset procent, co dostáváte, se vám přece při tolika starostech a běhání nemůže vyplatit. Dám vám patnáct!"

"Slyšel jste něco o loayalitě ke klientovi a obchodnické cti?" utrhl se na mne Eksar.

"A koupit od nic netušícího člověka celou zeměkouli za dvacet tisíc sedm set dolarů, to se také shoduje s obchodnickou ctí?"

Vstal, podíval se na mne a náhle jakoby se celý změnil. To už nebyl ten ušlápnutý Eksar, který mi podlézavě nabízel dvacet za pět. Uhodil pěstí do stolu a oči mu zlobně zasvítily: "Co sem pletete obchodnickou čest? To byl obchod, a naprosto regulerní. Nejdřív jste byl spokojen, a teď brečíte, že jste si to rozmyslel!"

"Máte pravdu, Eksare, jsem docela obyčejný maličký pozemský obchodníček, který se dostal do spárů geniálního kosmického superkšeftmana, který pracuje metodami zavánějícími metafyzikou o jakých se nám vůbec ani nesnilo!"

"A kdybyste ty metody znal vy, jistě byste je také použil. Jen si nic nenamlouvejte!"

"Možná, ale rozhodně bych je nepoužil, abych okradl člověka odkázaného na železné plíce. Stejně tak by mi bylo proti mysli použít je proti ubohému příštipkáři, který má tak mrňavou kancelář, že musí otevřít dveře, aby si v křesle mohl natáhnout nohy; o slušném živobytí ani nemluvě!"

"Vy jste prodal. Vaše potvrzenka je právoplatná a my máme prostředky, jak svůj nárok uplatnit. Jakmile můj klient zeměkouli převezme, přizpůsobí ji svým životním podmínkám, které jsou podstatně odlišné od vašich. Celá lidská rasa bude vyřízena, půjde k čertu - kaput! A vy budete ten, kdo za všechno ponese následky. Nechtěl bych být ve vaší kůži až se lidé dozvědí, kdo to vlastně všechno spískal. A jenom z obyčejné hrabivosti!"

Začal jsem se příšerně potit, ale nebylo to tím vedrem v místnosti. Ale něco v Eksarových slovech mi dávalo jakousi nepatrnou jiskřičku naděje. Především skutečnost, že se se mnou vů-

bec baví místo toho, aby mě prostě vyhodil. Jeho další slova tuto jiskřičku oživila:

"Jaká je tedy vaše případná nabídka. Jen tak pro zajímavost, rozumí se."

"Je na vás, abyste určil cenu," řekl jsem zkroušeně. "Situace se obrátila, vy máte věc a já mám peníze!"

Vstal, a aniž se na mne podíval, odstrčil mě a vyšel ze dveří. Jsem silný chlap, ale odletěl jsem jako kus papíru. Když jsem se vzpamatoval, vyběhl jsem za ním.

IV.

Vyšli jsme na ulici a přišli na Broadway. Eksar kráčel rázným krokem a já poskakoval za ním. Nabídl jsem mu, že mu vrátím tři tisíce dvěstě třicet dolarů, které mi vyplatil, ale on namítl, že v tom případě by si nevydělal ani na hamburgera.

"Tři tisíce tři sta? Totiž, chci říct tři tisíce tři sta padesát?" - Ani se na mne nepodíval a beze slova kráčel dál.

Předběhl jsem ho a zastavil. "Eksare", povídám, "přestaňme se navzájem handrkovat. Řekněte částku a já ji vyplatím!"

To zřejmě zabralo. "A nebudete zase uhýbat?"

"Jak mohu uhýbat, když jste mi strčil hlavu do sudu?"

"Tak dobře. Vyhovím vám už proto, abych si ušetřil dlouhou cestu ke svému klientovi. Řekněme, že se to spraví osm tisíc dolarů."

Osm tisíc dolarů! To byla na cent celá moje hotovost, kterou jsem měl uloženou v bance. Ten chlap musel být o mně informován do nejmenších podrobností, včetně posledního výpisu z bankovního konta!

V tom okamžiku ve mně všechno vzkypělo. "Víc už nechcete", řval jsem. "Jsem ochoten nechat se trochu sedřít z kůže, ale ce-

lý svůj kapitál vám nedám, ani kvůli zeměkouli, ani kvůli sobě. Vždyť je to do posledního centu všechno, co vůbec mám!"

Strážník, co stál na rohu ulice, zamířil k nám, aby zjistil příčinu mého jekotu. Chtě nechtě jsem se uklidnil a počkal až přejde, i když se mi chtělo volat: "Policie, pomoc! Hrozí nám invaze z vesmíru!"

"Eksare", pokračoval jsem, "až ten váš klient začne mávat tou potvrzenkou, na které je mé jméno, tak mě lidé pověsí za krk, a to hezky vysoko. Ale prodej a koupě je celý můj život. Když mi vezmete celý můj kapitál, nebudu moci obchodovat a pak nemá smysl žít. Bude mi pak jedno, jestli zemřu lítostí nebo mě pověsí, stejně tak, jako mi bude jedno, komu bude patřit Země!"

Zdálo se, že má poslední slova na něho zapůsobila. Nebo to snad udělaly ty slzy, které se mi náhle objevily v očích? Zeptal se mne, kolik kapitálu musím nutně mít, abych se udržel nad vodou - stačí pět set dolarů? Řekl jsem, že bych s tím vystačil tak na tři dny. Pro přežití bych potřeboval alespoň sedmkrát tolik - tři tisíce pět set dolarů. Eksar se postupně zachechtal a se sžíravou ironií se zeptal, zda mám opravdu v úmyslu koupit zeměkouli zpět, nebo zda čekám, že mi ji věnuje jako dárek k narozeninám.

A tak jsme kráčeli po Broadwayi a občas jsme modrali ve tváři od ustavičného smlouvání, přesvědčování a handrkování. Zcela určitě to byla nejúpornější obchodní transakce jakou jsem kdy zažil. Nikdo nechtěl ustoupit.

Nakonec jsme se přece jen dohodli. Koupil jsem zeměkouli zpět za šest tisíc sto padesát dolarů. Mohlo to dopadnout hůře. Zastavili jsme se před bankou, jako by to bylo přímo naplánováno. Eksar navrhl, abychom šli dovnitř, ještě je otevřeno. Odmítl jsem s tím, že pohled na pokladníka vyplácejícího mé peníze někomu jinému by u mne vyvolal infarktovou situaci a nabídl mu šek.

Po chvíli váhání souhlasil. Vypsal jsem s povzdechem šek, odevzdal jej Eksarovi, který mi pak vrátil všechny mé předchozí potvrzenky. Na oplátku jsem mu zase vrátil všechny peníze, které mi za tyto transakce vyplatil. Pak se otočil a bez pozdravu odešel.

Vztekle jsem se udeřil pěstí do hlavy. To, že jsem se zapletl ze zvědavosti se superkšeftmanem z kosmu, mne stálo šest tisíc jedno sto padesát dolarů.

V.

Vrátil jsem se do kanceláře, zavolal Ricarda a Maurice a pozval je na večeři. Sešli jsme se v exkluzivní restauraci, kterou vybral Ricardo. Tam jsem jim vyklopil celou historku, během níž oba ani nedutali. Když jsem skončil, řekl Ricardo: "Bernie, vy jste vlastně novodobý Faust!"

"Jak to myslíte?"

"Ten původní chtěl všechno znát a vy zase jste chtěl všechno mít. Alespoň proto, abyste s tím mohl kšeftovat. I zeměkouli!"

"Ale skončil jsem tím, že nemám nic. Ani těch svých perně vydělaných šest tisíc a něco dolarů!"

Ricardo s Mauricem se usmáli, ale pak zvážněli. Oba dohromady tvořili ten nejideálnější mozkový trust, jaký si jen lze představit. Proto jsem je pozval na konzultaci do jedné z nejlepších restaurací, i když to znamenalo další drastický zásah do mých již tak těžce postižených úspor. Zejména jsem vkládal naděje do Ricarda, který si dával již druhou porci smetanového pudingu (dva dolary porce).

Nicméně byl to Maurice, který promluvil první. "Řekněme, že to byl mimozemšťan. Nač ale potom potřeboval dolary? U nich přece je nemůže použít. Z toho vyplývá, že je potřebuje na něco tady u nás, na Zemi."

"Aby něco koupil?" zeptal jsem se nadějně, neboť tím se dohady přiblížili oblasti, ve které jsem se cítil být expertem. Alespoň do včerejška.

"Zřejmě, ale o jaký druh zboží by se mohlo jednat?" hloubal dále Maurice. Zřejmě něco, co on nemá a co je k dostání tady na

Zemi. Je to sice primitivní logika, ale dává podklad pro další úvahy."

Ricardo dojedl puding a pečlivě si otřel ubrouskem ústa: "Myslím Maurice, že jste na správné stopě, takže věc můžeme domýšlet dál, i za cenu, že trochu popustíme uzdu rozumné fantazii.

Představme si, že někde existuje galaktická civilizace vysoko přesahující naší úroveň. Z nějakých důvodů, možná vysoce morálních, nechce, abychom se o ní zatím dozvěděli. Možná v našem vlastním zájmu. Představte si jenom, co by například její objevení znamenalo v našem znepřátelením rozděleném světě. Proto vyhlásili oblast naší sluneční soustavy nebo možná celou přilehlou oblast galaxie za zakázané pásmo. A jen opravdu otrlí dobrodruzi, nechci říct zrovna zločinci, mají odvahu tento zákaz porušovat.

"A kde se v tak vyspělé civilizaci berou zločinci?" namítl jsem.

"Každý zákon vede k tomu, aby byl porušován. Na tom nezmění nic žádná vyspělá civilizace. A tak na scénu vstupuje Eksar jako nesvědomitý dobrodruh toužící po osobním zisku, něco jako kosmická verze našich středověkých bukanýrů, kteří brázdili jižní moře a obchodovali či spíše odírali domorodce. Občas se ale stalo, že jejich loď ztroskotala a dotyčný dobrodruh uvízl mezi domorodci. Jeho snahou je získat prostředky na opravu lodi, aby se mohl vrátit. Proto rozprodává různé zbytečnosti a shromažďuje peníze či jiné hodnoty nutné pro opravu své lodě. Už vám svítá?"

Maurice s úsměvem přikývl a poručil si další brandy (po pěti dolarech za sklenku), zatímco já jsem nechápavě zíral na Ricarda.

"Ricardo míní", vysvětloval Maurice vida můj ne právě inteligentní výraz obličeje, "že je třeba se vžít do situace toho chlápka Eksara. Jeho loď ztroskotá v oblasti, kde je zakázán přístup. Snaží se ji opravit, ale k tomu mu chybí potřebný materiál. Volat o pomoc pochopitelně nemůže, vždyť je tady ilegálně. Co byste v jeho případě dělal vy?"

Začalo mi svítat. Představoval jsem si, že bych začal prodávat domorodcům různé drobnosti, až bych pomalu nashromáždil menší kapitál, s nímž bych se pustil do větších transakcí. Nakonec bych získal materiál pro opravu lodě, nebo v nejhorším případě význačné postavení mezi domorodci, což by mně dovolilo alespoň úspěšně přežít.

Podobně si musel počínat Eskar. Zřejmě v jejich světě se obchoduje, ovšem úroveň a metody tamějších transakcí si lze jen těžko představit. Zřejmě odpovídají úrovni tamější supercivilizace, takže i naši nejlepší obchodní experti by si tam připadali jako pouliční prodavači preclíků. Není tedy divu, že takový obchodnický superman mne obral dohola jako kuřecí stehno.

Závěr, ke kterému Maurice došel, byl jednoznačný: "Kamaráde", řekl, "chlápek, který na tebe šlápl, je alespoň o deset váhových kategorií těžší než ty. Máš štěstí, že tě při tom nezašlápl úplně!" S touto útěchou se zvedl, poděkoval za pohoštění a spolu s Ricardem se se mnou rozloučili, poplácali mě po zádech a odešli.

VI.

Cestou domů jsem si celou záležitost nechal znovu projít hlavou a dospěl jsem k nelichotivému závěru, že oba moji přátelé se na mne dívají jako na mírně natvrdlého kosmického kořena, i když bez jakékoliv škodolibosti. Ricardo je uznávaný všestranný vědec, Maurice zase zkušený makléř s úsudkem ostrým jako břitva, ale stále jsem se nemohl zbavit dojmu, že jejich vysvětlení je pouhý výplod fantazie, i když logicky zdánlivě zcela bez trhlin. Vcelku tedy nic víc než dohady. Fakta žádná.

Věci však začaly dostávat jinou tvářnost, když jsem dostal z banky zpět svůj šek proplacený ve prospěch jisté firmy v Cortland Street. S jejím majitelem jsem se dobře znal, a tak jsem se za ním vypravil. Firma prodávala a kupovala vyřazený nebo nepotřebný elektronický materiál, a to za mimořádně nízké ceny. To si mohla dovolit proto, že jim bylo jedno, jaké kvality byl prodávaný nebo nakupovaný materiál. Sám jsem jim jednou prodal zboží, které bych jinak musel vyhodit na skládku odpadu, protože mělo, propálenou izolaci, špatně zapojené obvody, vadná probitá vinutí a jiné, i životu nebezpečné závady.

Šéf mi ochotně sdělil, že jakýsi pan Eksar přišel s mým šekem a nakoupil spoustu tranzistorů, transformátorů, tištěných spojů, vodičů a nářadí v tak nelogické směsici, že se divil, jak to všechno může dohromady sladit. Značnou částku zaplatil za dopravu až někam do odlehlé části severní Kanady.

To je jedna stránka věci. Ta druhá mě však naplnila hřejivým pocitem zlomyslnosti. Představoval jsem si Eksara, jak na svém spraveném hvězdoletu letí prostorem a přemýšlí nějakou novou povedenou transakci. Motor si vesele zpívá, všechno je v nejlepším pořádku. Sedí si spokojeně ve své řídící kabině a blaženě se usmívá při vzpomínce jak mne oholil.

Náhle cosi zapraská a kabinou proběhne zápach pálící se gumy. Vyskočí a zjistí, že nastalo krátké spojení v jednom z předních motorů v důsledku vadné izolace. Rychle přepne na pomocný pohon, ale ten nenaskočí, protože spoj na velínu nefunguje. Propálilo se vinutí. Bum! u zadního motoru se rozlétlo ložisko. Huíí - zahučel transformátor a začal kolem sebe plivat žhavý olej.

A Eksar letí kosmickým prostorem, miliony a miliony kilometrů uprostřed ničeho, loď se pod ním rozpadá a náhradní díly nejsou. Co je však nejhorší, nikde ani živáčka, kterého by mohl ošidit.

A já sedím ve své kanceláři, představuji si jak se asi tváří a chechtám se. Zjistil jsem totiž, že Eksar odkoupil od firmy skoro celou tu zásobu vyřazených věcí, které jsem jí svého času prodal. Byla to pro ni výhodná transakce, protože už se rozhodla vyhodit je do šrotu.

Jenom mě mrzí, že se přesně nikdy nedozvím, jak to s Eksarem dopadlo. Jisté je jenom to, že jsem jediným člověkem na světě, kterému se podařilo prodat zeměkouli.

A zase ji koupit zpět!

William Tenn: Bernie the Faust ze sbírky povídek Time in Advance (Čas v předstihu). Překlad a úprava - MM-